



Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

6 Sub censore reum proprio producere debes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

*B*eat uero inimici ab accusatione prohibentur, inde est, quia accreditatio inimicitiam frequentem oprime solent. *Sed cum Athanasius & sua cuncta reddi precipuerit, quia de inimicis suis manifesta compagis est, pater quod est manifesta crimina aliquippe tam condamnandus est accusatione inimici.*

C. XV. q. *Quia inimici sunt, judices esse non possunt.*

Vnde Nicolaus Papa scribit Michaeli Imperatori in epistola, que ter in Propositorum causa.

*Q*uid & suspecti & inimici judices esse non debent? *Quoniam & plerato dicit, & plurimus probatur exemplis. Nam & quid gratius & amabilius dare quis inimicorum, quam si ead impenitendum commiserit, quoniam forte voluerit? Quid provideat Constantiniopolitana synodus canonum suorum sexto & dignoscitur propositio capitulo, & infra. ¶ Veniamus ergo & ad hunc Chalcedonensem synodum, & quid nobis de hunc Baronum Episcopo referat, audiamus.*

*I*nstantes tertio excoicus ad synodum, quia non erant, a Patriarcha suo canoniche condemnatus extiterunt: sed solum, quia cum vocarent ad synodum, quoniam in eius sui officiis, qui iudicabat, clamavit;

*Sancte Chalcedonensi synodo & ad causas illatas sibi commandata reveratur: & nisi denouo convincatur, reponere ecclesiam propriam iudicatur. Quod si Athanasius a Patriarcha suo depositus, quia de inimicitia ipsius consueverat, iterat ad iudicium: renovandum dicitur, eu manifesta sibi officiant criminis, tamen sue rededencia precipit: quanto magis Ignatius, qui non Patriarcha, sed episcopus potius existens Patriarcha minime eam ecclesia propria (inimici, & suspecti iudiciorum) expoliari. ¶ *¶* Paulus post c. [¶] *Venit & frumentum nostrum Papa Gelasius, hereticorum expugnat fortissimum, & quod de Constantino-politana Episcopatu solito tunc agrotantibus dixit, etiam nunc tota differt. ¶ Quarto, inquit, tamen ab his personis, quod præcedunt, ubinam posse regnari? an aperte uero? ut idem inimici sint & tellies & judices? Sed nisi ratio nec humana debent committi negotia. ¶ Quod iudicio, ubi idem sunt inimici & qui iudicent, nec humana debent committi negotia; quanto minus divinitatis ecclesiastica? Qui sapientis est, intelligit. ¶ Tunc hinc Iustinianus Imperator plus legibus sumptuose dignoscitur, dicens: [Liceat f. ei, qui iudicatio iudicem punit, atnequam ilis inchoetur, emundetur, erit alius recurratur.] Nam quodammodo noster iudiciorum iudicium infidus declinare, & inimicorum iudicium semper velle refugeari. ¶ *Hinc S. Athanasius inimicorum sepe declinavit infidus: hinc doceas os aureum, concili: contra se con-gregatus uiritate collegunt.***

¶ Sexto] Hic causa est festus concilii Constantiopolitani apud Greecos, qui in concilio in quartu volumine concilio (ut in aliis editionibus auct.) romae primo bis afferunt, priuato causa (pro Confessione apostolorum) denite in libello synodico approbatum. De quo capitali, & aliis causis huius concilii dicitur: sibi innotescit, & infra 4. quæst. i. c. quod autem duplo datur.

*¶ Terci manifesta] Vera letio est, & nisi manifesta sibi omnem termina, fuit reddi ecclesiæ precipit. *¶* q. idem, quod manifestum ex ipso concilio, & nisi denouo convincatur, necc ecclesiæ propriam iudicatur.*

Venerabilem est concordiam ob glossario, & quia Gratianus in causa episcopali manifeste ostendit, falsa letione se usum

*i. d. *Antiphon. b. ad Qua. c. Ios. part. s. cap. ss. d. auctor. e. a. communione ad Faustum. f. Cod. de iure. g. apportion.**

e. qui etiam, quod hic dicitur de inimicitia iudicis, ad accusato-ris inimicitiam transfiicit. Nec vero (quod ex causa illa actione i.e. scilicet confitit.) Athanasius in ea causa erat actor, quis restitutionem peteret, (quippe eam, licet in concilio Antiocheno depositam, postea per Discorvum Episcopatum recuperaret, nunc, possideret) sed Savinianus, qui post Athanasium depositionem in eis locum a metropolitano, & comprovincialibus Episcopis sufficit, ab eodem Discorvo ejecitus fuerat, ideoq; restituisti Episcopatus petebat. In ipso autem concilio Chaledonensi statutum fuit, ut quando Athanasius diceret se ad concilium Antiochenum ter vocatum, deponeret ve-niente, quod Dominus ex tempore Patriarcha Antiochenus sit inimi-cus ejus. Savinianus quidem maneret in Episcopatus, interim vero causa Athanasii apud Maximum uno, Antiochus Patriarcham age-re, arg. intra ad me messe cognosceretur, an Athanasius crimen de-positione dignam commissum, ac, nisi commissum confitare, siue illi Episcopatus redderetur. Ex quo tunc falso Nicolaus partem illam accepit, qua ad rem suam optime faciebat.

*T*ates ergo quod, est manifesta non criminis aliquippe, tamen accusatione inimici condemnandus non est.

QVÆSTIO VI.
*E*xtra provinciam autem res nullatenus est producendas.

C. I. q. *Ubi crimen admittitur, ibi causa venturatur.*
Unde Fabianus Papa scribit: Hilario Episcopo, epif. 3. cap. 4.

*B*is semper causa agatur, ubi crimen admittitur, & eum non probavit, quod objecit, poenam, quam intulerit, ipse patiatur.

C. II. q. *Accusatus non nisi in foro suo audiatur.*
Idem: eadem epif. c. 2.

*S*i quis Episcoporum super certis accusetur criminibus, ab omnibus audiat, qui sunt in provincia sua, Episcopis: quia non oportet accusatum alibi, quam in foro suo audiatur.

Exceptio fori dilatoria est, arg. ideo in initio litis debet opponi & probari. Peremptorias autem exceptiones (ut sunt prescritiones longi temporis) sufficiunt initio contefari.

C. III. q. *De eodem.*
*P*rofatis & ante suum judicem causam dicat, & ante non suum judicem pulsat, si voluerit, taceat. *P*ul-satis vero, quoties appellaverint, inducere dentur.

Hoc autem quod de loco dictum est, tunc intelligendum est, cum veritas causa non infra loco admitti criminis deprehendi potest: aut nisi altera pars iudicium majoris persona interpellaverit, fave declinando iudicium, fave revelando sententiam.

C. IV. q. *Intra provinciam, & a compri-mendilibus tantum causa est au-dienda.*
Unde Stephanus Sande & Apollonius, atque univer-salia ecclesiæ Romane Episcopatus scribunt o-minibus Episcopis, epif. 2. cap. 7.

*V*ltra d' provinciarum & terminos accusandi licen-tia non progediatur: sed omnis accusatio intra provinciam audiat, & a comprovincialibus terminis, nisi tantum f ad Apostolicam sedem fuerit applicatum.

a. Sup. 2. quæst. 3. qui non probaverit, & q. 3. querit. & infra ead. c. 6. & Cyprianus l. 1. epif. 3. Polyc. libro. t. iii. Anf. l. 3. cap. 77.

b. Burch. libro. c. 149. Ius. p. 5. cap. 260. Cap. libro. cap. 369. Polyc. l. 1. t. iii. 7. c. Ius. part. 6. c. 323. Pamm. l. 4. c. 123. In iudice Theod. libro. t. i. c. 1. d. Anf. l. 3. cap. 47. Pamm. l. 4. cap. 6. al. provinci-ae ad tamem.

Accusatio quo loco &
foro sicut debet.

C. V. q. A provincialibus accusatus vel ju-
dicatus, Apostolicam sedem
apparet.

Item Sextus a Papa II. epif. ad Gratianum
Episcopum.

Accusatus b vel iudicatus a provincialibus in ali-
qua causa Episcopus licenter appellat & aedat Apo-
stolica fidei Pontificem, qui aut per se, aut per vicarios
fusos episcopum restandi negotium procurer. Et dum ite-
rato iudicio Pontifex cauam suam agit, nullus alius in
eius loco ponatur aut ordinetur Episcopus: quoniam
quoniam provincialibus a Episcopis accusatis cau-
fam Pontificis scutari licet, non tamen diffinire. d. in
confusione Romano Pontifice permittum est.

C. VI. q. De edem.
Item Damasus Papa Stephani Archiepiscopo,
epif. 3. c. 2.

Dilectore & Episcopos, & summas ecclesiasticorum
negotiorum causas, metropolitano una cum omnibus suis provincialibus (ita ut nemo ex eis defit, &
omnes in singulorum concordia negotio) licet: sed
diffinire eorum, atq; ecclesiasticarum summas querelas
cauafarum, vel damnum Episcopos ab eo: huius laicis fe-
dis auctoritate minime licet, quam omnes appellare, si
neccesse fuerit, & eis fulciri auxilio oportet.

Caput hoc in aliisque verius exemplaribus non habetur, neque
in ipsam addit glosa.

C. VII. q. Provincialibus & metropolitano Epi-
scoporum causam audire, sed diffinire
non possunt.

Item Eleutherius Papa, scribens ad Gallias
provincias, d. 2.

Vamvis f. licet apud provinciales g. & metro-
politanos, atque Primates Episcoporum ventilari
accusationes & criminationes, non tamen licet diffinire i
fine hujus sanctae sedis auctoritate, sicut ab Apostolis, co-
rumque successoribus multorum contenta Episcoporum
jam diffinivit est. Nec in eorum sententiis aut pae-
sonantur, aut ordinentur, antequam hic eorum iusti
terminentur negotia. Reliquorum vero clericorum cau-
fas apud provinciales, & metropolitanos, ac Primates &
venitare, & iuste finire licet.

i. ¶ Diffinire] In apostolis ipso sequitur, secus quam pra-
dictum est: reliquorum vero, &c. Superiori vero hec pre-
dicta fuerint, limitiva Episcoporum tantum iudicia hue de-
ferantur, ut hujus sanctae sedis auctoritate finiantur, sicut
ab Apostolis, n. 2. ad verbum, Reliquorum.

C. VIII. q. Ante Apostolicas censuram in cau-
si Episcoporum non est diffinire fer-
me sententia.

Item Leo Episcopus urbis Roma, Anafasius Epis-
copus Theodosianensis, ep. 2. al. 2. c. 1.

Multum stupro, frater charitissime, fed & plurimum
doleo, quod in eum, de quo nihil amplius indica-
veras h, quam quod evocatus adest differet, & ex-
eulatione infirmitas obtuleret, tam atrociter, &
tam vehementer potueris commovere, praesertim cum
estis tale aliquid mereor, expectandum tibi fuerat, quid
ad tua consula referberem. ¶ Sed etiam quid
grave, intollerandumque geluisse, nostra expectanda
erat censura, ut nihil prius ipse decerneret, quam quid
nobis placet agnoscere. Vices enim nostras ita tua
credidimus charitati, ut in partem sis vocatus sollici-
tudinis, non in plenitudinem potestat. Unde, sicut
multum nos ea, qua à te p. sunt curata, lausificant, ita

a. Et Iulius inv. ep. ad vieni. c. 2. b. Poly. ihid. Ans. l. 2.
c. 2. Burch. l. 1. cap. 176. & 144. Ivo p. c. 4. 357. Pann. l. 4. c. 135.
c. al. a provincialibus. d. al. diffinire. e. Angel. lib. 1. c. 61.
Burch. l. 1. c. 179. Ivo p. c. 391. f. Ivo p. c. 216. Pann. l. 4. c. 134.
g. al. provincialis. h. al. judicaverit.

nimirum ea que perperam sunt gesta, contrariant.
c. IX. q. Prater sententiam Romanam Panitia
spec concilia celebrari, nec Episcoporum
damnavi oportet.
Item Julius Papa orientalis Episcopi,
epif. 1.

Dvidum à sanctis Apostolis, successoribus tecum
in antiquis a decretum fuerat statutus, qui inde
nun sancta & universalis Apostolica tenet eccl. in
oportere prater sententiam, & Romani Pontificis
celebrari, nec Episcopum damnari, quoniam ha
eciam Romanae ecclesiae primam omnium eccl.
tit. voluerunt: Et sic beatus Petrus apostolus
primus, fuit omnium Apostolorum, ita & eccl.
non nomine consecrata (Domino insufflante) prima ha
bitat sit extatcum, & ad eam, quafi ad matrem regnac
tem, omnes maiores ecclesiaz cauza, & iudicia Episcop
recurrent, & iuxta e. eius sententiam terminant:
nec extra Romanum quidquam ex his de
cetum Pontificem.

z pars Aliquando d. inconsulto Roman. Pontificis
Episcoporum dominari inventari, & alii in eorum locis fac
ti, quoniam damnationem, & subrogationem pro bono pacis &
fatione telegraphi leguntur eccl.tra.

C. X. q. Quorundam Episcoporum depofitum
tra conscientiam Romanis Pontificis sa
tem, pro pace toleravit
eccl.tra.

Unde Ioannes Papa Salomon tercio & ultime
Regis Britonum.

Hæc quippe est ordinatio Dei patris tui, &
lex ecclesia matris tuae, videlicet, ut omnes
pos regni tui ad Tuncionem Archiepiscopum non
non detrectes, ipsiusque iudicium potulare non
genies. Ipse enim est metropolitanus, & omnes fi
ciuii regni, suffraganei eius sunt: sicut conscient
prædecessorum meorum evidenter ostendunt: qu
decessores tuos, quia illi ab ipsius cura sub
forte invectio corripere studierunt, quoniam
scripta super hac remissa deesse videantur. Co
coram designato Tuncionice eccl. p. & in
numero collegarum, id est, duodecim Episcoporum
lebrato contentu fuerint electi Episcopi regulari
aminati, apparuitque quod canonice fuer
ti, ipsi in sua delectio nominantibus, qui in
tum consecrati sunt, poruerunt utique Episcopos
noe potiri. Quod si Episcopi electi in nomine
clatati, his amotis, qui illis subrogati sunt, &
suis ipsi recipient. Nam cum antecessores mei
electionem eorum Episcoporum, qui ab eccl.
puli sunt, nec admiserunt, nec approbaverunt, ne
clos subrogati sunt post fuit, viventibus illis, le
mos Episcopos dixerunt. Sanè, si ad Tuncionem
Archiepiscopum mittere peregratos Episcopos, al
lis, fude duo Episcopos de expulsis, & dico de
gatis unà cum eccl. sua legato ad Apostoli
tri sedem, transmittenre: ubi digna examinatione
missa, qui legitimis Episcopis sunt, appareat, & ec
clesias irregulariter non amittant. Nihil enim
alium in praesenti negotio diffinire. Quia venit
quis sit metropolitanus apud Britannos, con
sicer nullius memoria tenet vos in retra regi
lam habuisse metropolitanam ecclesiam, tam
bet (potius) Deus omnipotens pacem inter
leatum filium nostrum Carolum regem gloriosam
stituerit) facilis hoc poteritis advenire. Quod
contentiose creditis agere, ad nostrum Apolloniu

a. Prefatio.] orig. Codic. lib. 6. cap. 217. b. in regis
tar, conscientiam, & al. ejusq; iusta sententia. d. Regis
Chronic.

dilectare contendere, quatenus nostro librâmine, qua
fuerit apud vos antiquius Archiepiscopalis ecclesia,
lucis clarus innoverat: & deinceps omni ambiguitate
recifia, quam sequi Episcopi veluti debeat, incunclanter
agnoscant. Neque enim ecclesiæ Dei per discordias re-
gum, divisionis aliqua pati diuina necessitas est, cum quan-
tum ex se ferat pacem, quam prædicant, sevarare suideant
in omnibus.

C. Subrogati post funus.] Sic restitutum est ex aliquo re-
gatu & salvi emendato codicione. Ante legelatur, subrogari
possunt.

3 pars. Alius autem irrita erit Episcoporum sententia, & à
fundo retractanda:

C. XL. q. Damnum iustitia irrita est, & à fine
do retractanda.

Unde Felix Papa I. epist. prima ad Paternum.

Rituum & ecclie conferunt & iustitiam Episcoporum
damnationem, & idcirco à synodo retractandam, ita ut
opressi ab omnibus, in cunctis subveniant cauſis.

C. Et iustitiam.] Sic in originali, & antecedit vox, ali-
ter: sed in decreto Iulii, & in consilio Cartaginensis quarti (unde
titula si. q. s. irritatio.) & in capitulo Hadriani, & apud
Anthonium est, irritata esse iustitiam Episcoporum da-
minationem, &c. que locis videtur magis convenerere cum rubrica
magis capit.

Quod autem metropolitanum suum conteneret, & alios non
dignum alius expetere non licet, Sextus & Papa III. refutatur in
epist. ad orientalem Episcopos, q. 3. dicente.

C. XII. q. Tregmina judicia sunt fulmores.

Item Analectus d. Papa, p. 1. c. 1.

L Eges ecclesiæ Apostolica firmamus auctoritate; & pe-
nitentia judiciali submovemus. Unde & dominum intentionem faciem Lorth e., per Moysem loquitur di-
cens: [Ingressus es quidem (iniquum) ut advena, num
quid ut iudicis?]

C. XIV. q. Nulli licet aliarum provinciæ
non iudicium capere.

Item Innocentius d. Papa ad orientalem Rethomam
gratianum Episcopum, epistola 2. c. 2.

NOn g. literat cuquam sine prejudicio tamen Romanæ
ecclesiæ, cui i in omnibus causis reverentia, &
auctoritas debetur reliqua his sacerdotibus, qui in ea-
provincia Dei ecclesiæ nutu divino gubernant, ad
alias convolute provincias, vel aliarum provinciarum
Episcoporum iudicia expertere b. vel pati. Quid si
quis presumperet, & ab officio cleri submovet, & iuri-
sum reuersus omnibus iudicetur.

C. Cui.] Irenæpolis & Marcelli & Innocentii legiæ, sine
prejudicio tamen Romanæ ecclesiæ, cui i in omnibus
causis debet reverentia custodi: quoniam a postremacionis
in quantum tomor editum oblit illa dñe vocet, sine preju-
dicio: quemadmodum, & paulo infra sensu, vel aliarum pro-
vinciarum Episcoporum iudicia expertere, vel pati: que
runtur habentes in alia locis indicatis.

Reverentia autem, quæ Apofolica debetur Ecclesiæ, & quæ au-
toritas intelligenda est, cum vel ad ipsam appellationem fuerit, vel ab
eis iudices electi concedantur. Vide Sextus a Papa cum diceret
[comprovinciales & se electi debent habere iudices] statim sub-
iungit [nisi fuerit appellationem.]

C. V. q. Aliisque Apofolicae sedu decreto extra-
nei iudices adire non posse.

Item Anacleetus Papa, epist. 1. c. 3.

V Naquaque a provincia tam juxta ecclesiæ, quam jux-
ta facultates, suos debet iustos, & non iniquos ha-
bere iudices, & non extraneos ei nisi Apofolicae sedis
hujus decreteretur auctoritas.

C. XVI. q. Nisi per appellationem, alterius pro-
vincie iudices adire non possint.

Item ex Romana d. synodo.

N Eminet & exhibeti de provincia ad provinciam,
vel ad coenitatum oportet, nisi ad relationem iudi-
cis, ad quem i fuerit appellatum, ita ut actor rei forum
sequatur. & infid. q. illa 2, que sunt per unam quam
provinciam, ipsius provincie synodus difenseret, sicut
in Niceno constat decretum ecclie concilii.

¶ Ultra provincie terminos accusandi licentia non
proceditur. Omnis accusatio intra provinciam audi-
tur, & a comprovincialibus terminetur, nisi 3 praefatus
sit, qui accusatur:

¶ Ad quem fuerit appellatum.] Hec sunt addita ex
Hadriano, epistola synodica Felici & Iouae.

¶ Illa, qua.] Hinc usque ad finem in capitulo tamquam Ha-
driani sunt inventa.

¶ Nisi praefatus sit, qui accusatur.] Verba haec neque in
capitulo Hadriani, neq; in antiquioribus Gratiani exemplaribus le-
guntur: in aliis vero, locis posteriorum, sunt hec, nisi ad sedem Apo-
stolicam fuerit appellatum.

C. XVII. q. De eodem.

Item Sextus.

S I quis clericus super quibuslibet criminibus accusa-
tus fuerit, in provincia, in qua confisi est ille qui accu-
sat, suas exercet f actions: nec existimet q; cum
accusator sicut alibi, aut longius ad iudicium pertransi-
dum h.

¶ Caput hoc, quod citatur ex Sexto, in milia epistola Pontificis
hujus nominis est inventum. In aliisque veteris exemplaribus
est tantum. Item, ut videatur citari eadem synodus Romana, que
in superiori capite, id est, que continentur in capitulo Hadriani, que
autem pars est, cap. 31. citata ex Eleutherio: cap. autem 32. et
tunc ex Felice primo.

C. XVIII. q. Ubi crimen admittitur, ibi causa
venientur.

Item ex decreto Hadriani i. Papæ:
¶ Victimen objicit, sicut k. se probaturum. Revere-
tibi causa agatur, ubi crimen admittitur.

QVÆSTIO VII.

Q uod iudex esse non posse, quem cum res parvae major
maius inficiat, multis auctoritatibus probatur.

a El in decreto Iulii cap. 27. Ca. Hadriani, c. 18. q. 3. c. irri-
tam ex Corb. 4. c. 2. Anfsl. lib. 3. c. 2. b Et inter decreta Ha-
driani, & antec. 2. Felici inter decreta Iulii, c. 6. In C. Hadriani, c. 19.
in aucto caput, c. 1. external. Felic. l. 1. th. 1. Anfsl. 1. 1. 1. 2. 6.
Burch. lib. 1. cap. 1. 2. 7. Ivo p. 1. cap. 2. & p. 6. c. 1. 2. 1. & Genes. 2.
F. Et Marcelli epist. 1. in codice canonum, inter decreta Innocentii
Capitularis, c. 1. 2. 7. g. Anfsl. 1. 2. 5. & 3. c. 7. h. al. ex-
ceptu. i. al. exceptu.

b Suprà ead. c. peregrino. v. Anfsl. lib. 3. c. al. external.
d In ea. Hadriani, c. 1. 2. & 10. Felic. l. epist. 2. Ivo p. 5. cap. 2. 4. &
p. 6. c. 3. 1. c. Suprà ead. ultra. infra. 5. q. 4. c. diuide. m. 5. item
Hadriani. Eleutherius ad Gallicanum. Felic. l. epist. 1. in decreto
Iulii c. 2. 9. In o. Hadriani, c. 2. 1. 10. p. 6. c. 3. 2. & 3. 9. f. al. exerata.
g al. affirmet. h al. præterendum. i. Ivo. Hadriani, c. 5. 2. &
suprà ead. c. ibid. semper ex Felicano. k al. scribat. l. Burch.
c. 1. 6. c. 2. Ivo p. 6. c. 3. 2. 4. Pannor. lib. 4. c. 7. 5.